

Протагонисти Бутмирског процеса, којим се траже радикалне промене устава Босне и Херцеговине, показују два лица своје политике: једно на речима, друго на делима. Вербално, али без фактичких доказа, они су, наводно, за решења која су по вољи три овдашња народа и договор који постигну лидери водећих политичких странака. Практично и непобитно, а под изговором да желе помоћи у приближавању ставова и постизању компромиса, они креирају решења према сопственим интересима и уз то постављају разноврсне услове. Ово је, кажу минимум испод кога се не може ићи. Ако то не прихватите, врата евроатлантских интеграција биће вам затворена.

Ето, колико јуче, Оли Рен рече: Бутмирски процес је последња шанса за БиХ и садашње политичке лидере у Босни и Херцеговини да земљу изведу на европски пут. У реду, нека буде тако. Али, шта му онда значи напомена да Европска унија мора да настави „политичко деминирање Балкана“, при чему је Босна и Херцеговина, за сада, највећи проблем. И како се у тај контекст може довести постојећи устав БиХ, односно Анекс IV Дејтонског мировног споразума?

Овог тренутка, тешко је сагледати шта се све догађа (шта комбинује, преплиће, скрива) у позадини бутмирских разговора. Да је преговарачки процес од самог почетка неуобичајен и непримерен значају теме о којој се разговара, да у томе има доста закулисног, сведочи чињеница да странци – медијатори, ништа унапред не саопштавају ни учесницима разговора, ни јавности (а и једни и други су непосредно заинтересовани), већ дијалог почињу готовим и, по правилу, неприхватљивим решењима. И онда се, као, чуде када поједине стране у целини одбијају оно што је предложено.

У свему томе има и доста неозбиљности. Рецимо, како је уопште могуће да се као предлог за уставне промене предложи нешто што противречи темељним документима Републике Српске, њених институција, политичких странака, ставова преточених у резолуције и декларације? Може само зато што су странци уверени да и даље могу да „преговарају“ на стари начин – диктатом и строгим условима, уз слабашна обећања за неко лепше, будуће сутра. Као што смо видели, они су у томе истрајни и не базирају се

пуно на примедбе да то није у реду.

Да би се разговарало са било ким и о било којим уставним променама, прво се морало видети да ли су народи у БиХ (а не поједини лидери странака) уопште заинтересовани за неки другачији уставно-правни поредак. Можда неки јесу, али српски народ у БиХ и Републици Српској свакако није. У томе су сагласне све странке и све институције у републици. Извесна побољшања и редефиниције појединих уставних решења и одредби су не само могући него и пожељни, ако је то на корист људи и њихових институција, али су утврђене процедуре и прецизирано ко, када и како може да мења оно што што је уставом прописано.

У марту ове године, Народна скупштина РС усвојила је Декларацију о основама за разговоре о евентуалним променама устава Босне и Херцеговине и о заштити интереса Републике Српске. Њен садржај представља платформу и политички оквир за разговоре о могућим уставним променама.

У декларацији се наглашава да су неоспорни: назив, постојање, територија и пуни капацитет уставних надлежности Републике Српске као правне, политичке и економске категорије засноване на Дејтонском мировном споразуму. Дејтонски споразум је гарант утврђеног уставноправног модела и територијалног интегритета БиХ, као и територијалног интегритета Републике Српске, којој по основном принципу о територијалној подели Босне и Херцеговине припада 49% њене територије.

Следећи став је да се задржавају уставни принципи о ентитетском гласању у представничком дому Парламентарне скупштине БиХ и уставни принципи заштите утврђеног виталног интереса ентитета, као и виталног националног интереса сва три конститутивна народа у БиХ. При томе је неопходно обезбедити заступљеност ентитета и равноправност три конститутивна народа у заједничким институцијама БиХ.

У том документу је наглашено да пренос надлежности са Републике Српске на институције Босне и Херцеговине може да се врши само на основу споразума ентитета, на начин и по поступку који је предвиђен за промену устава. А након анализе ефикасности, функционалности и економичности пренесених надлежности са ентитета на заједничке институције Босне и Херцеговине, може се покренути процедура повратка оних надлежности ентитета чији пренос није био оправдан, нити је одржив. Уставом је потребно прописати процедуру преноса и повратка надлежности.

У платформи се такође прецизира:

„Уставне промјене, као сложен и дуготрајан процес, морају бити резултат консензуса и компромиса, јер је и сама Босна и Херцеговина резултат компромиса. Промјене устава БиХ треба да представљају израз универзалних демократских принципа са уважавањем политичког оквира датог Дејтонским мировним споразумом.

Основни принцип било каквих промјена уставноправног уређења Босне и Херцеговине јесте да се полази од садашњег стања сложеног државног уређења, да Босна и Херцеговина буде уређена као сложена држава, у којој је Република Српска са својим непромијењеним територијалним, организационим и функционалним статусом, при чему су ентитети равноправни и имају карактер конститутивних дијелова сложене државне организације Босне и Херцеговине“.